

**Wyrok z dnia 23 maja 1997 r.
I PKN 176/97**

Likwidacja stanowiska pracy w ramach rzeczywistych zmian organizacyjnych, polegających na zmniejszeniu zatrudnienia, uzasadnia wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę.

Przewodniczący SSN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Janusz Łętowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 maja 1997 r. sprawy z powództwa Pawła K. przeciwko Miejskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji "P." w W. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powoda i pozwanego od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 28 listopada 1996 r. [...]

1) uwzględniając kasację pozwanego, uchylił zaskarżony wyrok w części oddalającej rewizję pozwanego co do przywrócenia powoda do pracy oraz uchylił wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia-Sądu Pracy z dnia 21 marca 1996 r. [...] w pkt I i II i w tym zakresie przekazał sprawę temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

2) o d d a l i ł kasację powoda.

U z a s a d n i e n i e

Rozstrzygając poprzedzając niniejszą sprawę powództwo, Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 19 stycznia 1995 r. [...] przywrócił powoda Pawła K. do pracy w pozwanym Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji "P." w W. na dotychczasowych warunkach. Sąd Wojewódzki uznał, że powód jako członek komitetu założycielskiego międzyzakładowej organizacji związkowej korzysta z ochrony przed rozwiązaniem umowy o pracę, przewidzianej w art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 13 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234) i że rozwiązano z powodem umowę o pracę z naruszeniem powyższego przepisu.

Powód Paweł K. wniósł 2 marca 1995 r. ponownie powództwo przeciwko Miejskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji "P." w W. o uznanie, że wypowiedzenie mu umowy o pracę pismem z dnia 21 lutego 1995 r. jest bezskuteczne. W razie wydania wyroku po upływie okresu wypowiedzenia wniósł o wydanie orzeczenia przywracającego go do pracy na poprzednich warunkach. Ponadto powód wniósł o zasądzenie należnego wynagrodzenia, które w piśmie z dnia 25 maja 1995 r. [...] określił na kwotę 7.828 zł 26 gr obejmującą odsetki, wyliczone do dnia 31 maja 1995 r., a ugodowo na kwotę 11.917 zł 79 gr tytułem wyrównania zaniżonego wynagrodzenia za okres od 1 stycznia 1994 r. do 31 marca 1995 r. i wyrównania obniżonej premii i 13 pensji za 1994 r. oraz wynagrodzenia za kwiecień i maj 1995 r., gdy zostanie przywrócony do pracy.

W uzasadnieniu pozwu podał, że 21 stycznia 1995 r. zgłosił gotowość do pracy a 22 lutego 1995 r. otrzymał, pomimo sprzeciwu związków zawodowych, wypowiedzenie umowy o pracę ze względu na likwidację etatu. Zdaniem powoda pozwany

przeprowadził fikcyjną reorganizację, chcąc przez zwolnienie powoda nie dopuścić do założenia przez niego zakładowej komórki związku zawodowego NSZZ "Solidarność".

Wyrokiem z dnia 21 marca 1996 r. [...] Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieście-Sąd Pracy przywrócił powoda do pracy w pozwanym zakładzie pracy na dotychczasowych warunkach i zasądził od pozwanego na rzecz powoda wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w kwocie 644 zł pod warunkiem, że powód podejmie pracę. Ponadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.747 zł 07 gr z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Sąd Rejonowy ustalił, że gdy powód zgłosił swoją gotowość do pracy po przywróceniu go do pracy, pozwany zakład zwrócił się pismem do Międzyzakładowej Organizacji Związkowej NSZZ "Solidarność" informując o zamiarze rozwiązania z powodem umowy o pracę z powodu reorganizacji i likwidacji stanowiska powoda, którego obowiązki przejęli inni pracownicy. Gdy ta organizacja związkowa nie wyraziła zgody, pozwany zwrócił się do Zarządu Regionu NSZZ "Solidarność" Dolny Śląsk. Zarząd ten wyraził sprzeciw. Niezależnie od sprzeciwów obu organów związkowych, pozwany zakład wypowiedział powodowi w dniu 22 lutego 1995 r. umowę o pracę, skracając okres wypowiedzenia do 1 miesiąca, w czasie którego skierował powoda na urlop wypoczynkowy. W związku z tym stosunek pracy powoda uległ rozwiązaniu z dniem 31 marca 1995 r. Następnie Sąd Rejonowy na podstawie opinii biegłego Stanisława D. wyliczył należne powodowi wyrównanie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, obniżonego na polecenie dyrektora pozwanego, nadto 13 pensję za 1994 r. i nagrodę z zakładowego funduszu nagród za I kwartał 1995 r. oraz należne powodowi premie, trzykrotnie bezzasadnie potrącone, pomimo iż brak było podstaw do przyjęcia, że nie wykonał zadań służbowych.

Sąd Rejonowy stwierdził, że zgodnie z wyrokiem przywracającym powoda do pracy powinien on być zatrudniony na tym samym stanowisku pracy, jakie zajmował uprzednio. Nie stoi temu na przeszkodzie okoliczność, że zajmowane przez powoda stanowisko uległo likwidacji. Dlatego orzekł o przywróceniu do pracy i należnościach powoda, jak w sentencji.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 28 listopada 1996 r. [...] po rozpoznaniu rewizji powoda i strony pozwanej oddalił obie rewizje. W uzasadnieniu wyroku Sąd Wojewódzki stwierdził, że rewizja pozwanego jest nieuzasadniona, gdyż chybione są jej zarzuty niewyjaśnienia sprawy i sprzeczności ustaleń z zebrany materiał dowodowy. Wypowiedzenie umowy o pracę powodowi, gdy w wykonaniu wyroku sądowego zgłosił się do pracy z zamiarem jej podjęcia nie oznaczało wykonania przez pozwanego obowiązku przywrócenia do pracy na dotychczasowych warunkach. W tej sytuacji art. 45 § 1 KP przyznaje pracownikowi możliwość odzyskania utraconego zatrudnienia. Powoływanie się przez stronę pozwaną na zmiany organizacyjne nie mogło doprowadzić do odmiennego orzeczenia i zasądzenia w miejsce przywrócenia do pracy - odszkodowania na podstawie art. 45 § 2 KP, gdyż zachowanie pozwanego należy ocenić w kategoriach nadużycia prawa w celu pozbycia się powoda z pracy. Konsekwencją naruszenia przez pracodawcę przepisów dotyczących wypowiedzania umów o pracę są również roszczenia majątkowe, które Sąd Rejonowy zasądził w rozmiarze określonym w przepisie art. 47 § 1 KP. Obejmują one żądane przez powoda wyrównanie wynagrodzenia za pracę i wynagrodzenia za czas gotowości do pracy za okres od 1 stycznia 1994 r. do 31 marca 1995 r. oraz

wyrównanie wypłaconej powodowi kwoty 13 pensji za 1994 r., a także potrąconych premii za miesiące czerwiec i sierpień 1993 r. i miesiąc luty 1994 r. Sąd Wojewódzki podzielił sposób obliczenia należności przez Sąd Rejonowy na podstawie opinii biegłego i przyjęcie za podstawę zasądzonego wynagrodzenia zmieniające się stawki wynagrodzenia w tabelach wynagrodzenia na przestrzeni okresu objętego pozwem. Powód na skutek bezprawnego odsunięcia go od wykonywania pracy poniósł faktyczną szkodę w wysokości zasądzonej wyrokiem Sądu I instancji. Zebrany materiał dowodowy, który Sąd Rejonowy właściwie ocenił, wskazywał na przyczynę wypłaty zaniżonych premii i bezpodstawne jej potrącenia. W okolicznościach sprawy nie można było potraktować zachowania powoda w kategoriach naruszenia dyscypliny pracy i niewykonania zadań służbowych.

Sąd Wojewódzki uznał, że nieuzasadniona jest również rewizja powoda, albowiem nie był zasadny jej zarzut dotyczący liczenia należnego wynagrodzenia w wysokości średniej płacy w XIII kategorii zaszeregowania. Biegły nie mógł obliczyć wysokości należnego powodowi wynagrodzenia według jego propozycji, bowiem kształtowanie wysokości wynagrodzenia w ramach określonych przepisami prawa należy do kierownika zakładu pracy. Jeżeli jego decyzja tych przepisów nie narusza, Sąd nie może ustalonego wynagrodzenia podwyższyć, powołując się na to, że inni pracownicy są lepiej opłacani. Z tego względu sposób liczenia utraconego wynagrodzenia na podstawie minimalnej stawki w danej kategorii zaszeregowania był poprawny, zwłaszcza że wcześniejsze wynagrodzenie powoda było również kształtowane w najniższej stawce kategorii zaszeregowania. Chybiony był również zarzut rewizji powoda dotyczący zasądzenia odsetek, bowiem Sąd Rejonowy uwzględnił zgodnie z art. 481 § 1 KC opóźnienie w spełnieniu świadczeń, a dalszych roszczeń powód może dochodzić w odrębnym procesie.

Od powyższego wyroku wniósł kasację w imieniu powoda radca prawny NSZZ "Solidarność" Zarządu Regionu Dolny Śląsk, który zaskarżył wyrok w części dotyczącej wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w okresie od 1 stycznia 1995 r. do 4 grudnia 1996 r. w łącznej kwocie 15.793 zł wraz z należnymi odsetkami od dnia wymagalności. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe jego zastosowanie i błędną wykładnię, w szczególności art. 47 KP i art. 45 KP w związku z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, poprzez przyjęcie, że powodowi nie przysługuje wynagrodzenie w pełnej wysokości za cały okres pozostawania bez pracy według stawek należnych na jego stanowisku. Skarżący wniósł o zmianę orzeczenia Sądu II instancji i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy w przedmiocie dochodzonej kwoty, która jest różnicą między kwotą należnych powodowi wynagrodzeń za okres od 1 stycznia 1995 r. do 4 grudnia 1996 r. i kwoty wypłaconej przez pozwanego w tym okresie i po wyroku, z ustawowymi odsetkami naliczonymi od dnia wymagalności osobno za każdy miesiąc. Skarżący twierdził w kasacji, że Sąd II instancji wadliwie ustalił kwotę wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

Od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 listopada 1996 r. [...] wniósł również kasację radca prawny pozwanego zakładu pracy. W skardze kasacyjnej zarzucił temu wyrokowi naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 45 § 1 KP oraz niezastosowanie art. 45 § 2 KP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty kasacji strony pozwanej są uzasadnione. Nie można bowiem zgodzić się z poglądem Sądu Wojewódzkiego, że Sąd I instancji wyjaśnił sprawę i nie dopuścił się sprzeczności istotnych ustaleń z zebrany materiał dowodowy. Wbrew temu stanowisku Sądu II instancji, nie została należycie wyjaśniona kwestia zmian organizacyjnych w pozwanym zakładzie pracy i likwidacji stanowiska pracy powoda. Od prawidłowego wyjaśnienia tej kwestii zależało w istocie rozstrzygnięcie, czy wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było uzasadnione oraz czy istniała podstawa przywrócenia go do pracy na zasadzie art. 45 § 1 KP i niezastosowania art. 45 § 2 KP. Strona pozwana twierdziła, że z uwagi na brak środków budżetowych na realizację inwestycji, dokonano likwidacji stanowiska pracy powoda, to jest starszego inspektora do spraw eksploatacji i inwestycji. Zmiana struktury organizacyjnej pozwanego zakładu i zmniejszenie zatrudnienia wprowadzone zostały aneksem [...] do regulaminu organizacyjnego i zatwierdzone przez organ założycielski, to jest Prezydenta Miasta W. Likwidacja stanowiska pracy w ramach rzeczywistych zmian organizacyjnych w zakładzie pracy, polegających na zmniejszeniu zatrudnienia, może uzasadniać wypowiedzenie umowy o pracę pracownikowi nie podlegającemu szczególnej ochronie. Jeżeli likwidacja etatu powoda była rzeczywista, a nie fikcyjna, co zostało potwierdzone w postępowaniu dowodowym w dołączonej do akt sprawie [...], to nie można zaaprobować oceny Sądu II instancji co do działania pozwanego w kategoriach nadużycia prawa w celu pozbycia się powoda z pracy i co się z tym łączy możliwości zastosowania w sprawie art. 45 § 1 KP. Ochrona z art. 32 § 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.), z jakiej powód korzystał jako członek komitetu założycielskiego międzyzakładowej organizacji związkowej NSZZ "Solidarność", która stanowiła podstawę przywrócenia powoda do pracy poprzednio wydanym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu z dnia 19 stycznia 1995 r. w sprawie [...] wygasła po upływie 6 miesięcy od dnia utworzenia komitetu założycielskiego. W tej sytuacji należało rozważyć, czy wypowiedzenie powodowi umowy o pracę w dniu 22 lutego 1995 r. po przywróceniu go do pracy przez zakład pracy było skuteczne. Jeżeli wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było zasadne, to stosunek pracy został rozwiązany z dniem 31 marca 1995 r. W tej sytuacji nie byłoby podstaw do przyjęcia, że wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było nieuzasadnione i zachodziły przesłanki do przywrócenia go do pracy. Ponadto przed Sądem Najwyższym przedstawiono pismo Komendy Rejonowej Policji W.-F. z dnia 13 marca 1997 r. [...], z którego wynika, że zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze w sprawie podrobienia uchwały z dnia 17 października 1993 r. o utworzeniu Komitetu Założycielskiego M.O.Z. NSZZ "Solidarność", to jest o czyn z art. 265 § 1 KK. Sąd Najwyższy nie mógł nie brać pod uwagę tego dokumentu, jako przytoczenia nowego uzasadnienia podstaw kasacyjnych (art. 393¹¹ KPC) przy rozstrzygnięciu o zasadności kasacji strony pozwanej. W tym świetle okazuje się, że zarzut naruszenia art. 45 § 1 KP jest zasadny. Ponownego zbadania wymaga zasadność żądania przywrócenia do pracy i wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Dlatego Sąd Najwyższy uwzględniając kasację pozwanego doszedł do przekonania, że na zasadzie art. 393¹³ § 1 KPC należy uchylić zaskarżony wyrok w części oddalającej rewizję pozwanego co do przywrócenia powoda do pracy oraz poprzedzający go wyrok Sądu

Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia - Sądu Pracy z dnia 21 marca 1996 r. [...] w pkt I i II i w tym zakresie przekazać sprawę temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Jeśli chodzi o kasację powoda, to - zdaniem Sądu Najwyższego - nie ma ona usprawiedliwionych podstaw. Sąd Wojewódzki oddalając rewizję powoda nie naruszył art. 47 KP i art. 45 KP w związku z art. 32 ust. 3 ustawy o związkach zawodowych. Brak jest w sprawie jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia wniosku kasacji o zmianę orzeczenia Sądu drugiej instancji i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy w przedmiocie dochodzenia za okres od 1 stycznia 1995 r. do 4 grudnia 1996 r. wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w łącznej kwocie 15.793 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Rozwiązanie z powodem umowy o pracę pismem z 22 lutego 1995 r. nie podlegało już ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego, to jest art. 32 ust. 3 ustawy o związkach zawodowych, bowiem - jak to wyżej stwierdzono - upłynął już półroczny okres ochrony stosunku pracy powoda. W związku z tym brak było podstaw do stosowania w sprawie art. 47 KP. Czy wypowiedzenie powodowi umowy o pracę przez zakład pracy było nieuzasadnione, w rozumieniu w art. 45 § 1 KP oraz czy - w zależności od oceny Sądu I instancji - istnieje potrzeba stosowania w sprawie art. 45 § 2 KP, oceni Sąd I instancji orzekający w sprawie po ponownym rozpoznaniu sprawy, wobec uchylecia orzeczenia co do przywrócenia powoda do pracy i roszczeń z tym związanych na skutek uwzględnienia kasacji pozwanego. Powód opierając się na błędnym założeniu, że przysługuje mu szczególna ochrona stosunku pracy żądał w postępowaniu przed Sądem II instancji zasądzenia wynagrodzenia (ponad zasądzoną kwotę przez Sąd I instancji) za cały czas trwania procesu sądowego. Zdaniem Sądu Najwyższego zasadnie Sąd II instancji oddalił w tej części rewizję powoda, gdyż roszczenie to nie znajduje podstaw w ustalonym stanie faktycznym sprawy, stanowiącym podstawę rozstrzygnięcia. W kasacji powód ponowił żądanie o zasądzenie świadczeń za dalsze okresy pozostawania bez pracy od 1 stycznia 1995 r. do 4 grudnia 1996 r., określając je kwotowo na sumę 15.793 zł. Ponadto kwestionował prawidłowość obliczeń przez biegłego należnego mu uzupełniającego wynagrodzenia nagrody i premii wraz z odsetkami. Wnoszący kasację nie wskazał przepisu postępowania, którego naruszenie miało wpływ na wynik sprawy. Kwestionowanie ustaleń Sądu meriti w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne, jeśli nie zarzuca się naruszenia konkretnych przepisów proceduralnych. Zdaniem Sądu Najwyższego brak jest podstaw do kwestionowania stanowiska Sądu II instancji, który prawidłowo ustosunkował się do zarzutów co do wyliczenia przez Sąd I instancji należności powoda, za okres do 31 marca 1995 r. jakie wynikały z obliczeń biegłego, to jest do dnia ustania stosunku pracy powoda. Rozpatrując kasację w granicach podstawy faktycznej orzeczenia Sądu II instancji, Sąd Najwyższy uznał, że w ustalonych okolicznościach sprawy przyjęto właściwe kryteria obliczenia roszczeń pieniężnych powoda.

Z tego względu zaskarżone orzeczenie Sądu II instancji w zakresie objętym kasacją powoda jest prawidłowe i przekonująco uzasadnione, pomimo błędnego pouczenia powoda o możliwości dochodzenia dalszych roszczeń w odrębnym powództwie.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy na zasadzie art. 393¹² KPC oddalił kasację powoda, jako nieuzasadnioną.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

=====